

JUUBELID

LEMBIT KÕRGAS – 70

Lembit Kõrgas on sündinud 23. jaanuaril 1926 Harjumaal, Nissi vallas, Madila külas talupidajate perekonnas.

Juubilaril kooliskäik algas 1934. a. Nissi Algkoolis, jätkus 1940...1941 Nissi Üldhariduslikus Täienduskoolis ja 1942...1944 Läänemaal, Uuemõisa Kõrgemas Põllumajanduskoolis ning 1944...1945 Uuemõisa Põllumajandustehnikumis.

1945. a. astus L. Kõrgas Tartu Riikliku Ülikooli õppima agronoomiat, kuid katkestas õpingud veel samal aastal. Tuli asuda töömehe- teele. Tema esimeseks töökohaks sai 1945. a. Kuusiku Põllumajandusliku Uurimisinstituudi agrotehnilise propaganda osakond. Teadmis- himulise ja innuka iseõppijana jätkas ta kõrg- hariduse omandamist algul TRÜ põllumajandus- teaduskonnas ja hiljem Eesti Põllumajanduse Akadeemia kaugõppeteaduskonna agronoomia osakonnas. Õpetatud agronoomi diplomi sai ta 1956. a.

L. Kõrgase teadlasete algas 1952. a. Kuusikul Taimekasvatuse Instituudi agrotehnika ja agrokeemia laboratooriumis nooremteadurina. Aastatel 1966...1982 töötas juubilar Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse Uurimise Instituudi Kuusiku katsebaasis vanemteadurina.

Kitsamaid uurimisvaldkondi on juubilaril palju. Ta on uurinud lutserni liikide ja sortide bioloogilisi omadusi ning saagivõimet, uurinud põldheina ja valge mesika agrotehnikat. Veel on ta selgitanud erinevate katteviljade, lämmastik- väetiste andmisaegade ja normide mõju kõrreliste heintaimede saagile kamar-karbonaat- ja gleistu- nud kamarmuldadel, aga ka punase ristiku, valge mesika ja erineval tasemel N-väetistega väetatud kõrreliste heintaimede (timut) kasvatamise mõju mullaviljakusele ja külvikorratülide produktiivsu- sele.

Osa oma uurimistööst võttis ta kokku kan- didaadidissertatsioonis *Liblikõieliste heintaimede*

kasvatamisest Põhja-Eestis, mille kaitses edukalt 1966. aastal.

Lembit Kõrgas on osalenud ka valge mesika 'Kuusiku 1' aretuses ja sordiparanduses. Ta on kollase hübriidlutserni 'Karlu' aretustöös kaas- autoriks.

Juubilar on olnud ka innukas sulemees. Temalt on ilmunud ajalehtedes, ajakirjades, teaduslike tööde kogumikes jm. 120 artiklit. Ta on raamatu *Põldheinakasvatus* üks autoreid.

Lembit Kõrgase üheks huvialaks on ajalugu. Põhjalikult on ta uurinud ja avaldanud ka trükis Aruküla ja Kuusiku katsejaamade teadusajaloo materjale.

Juubilar on meeldiv, korrektne ja alati abivalmis kaaslane kolleegidele. Ta on olnud Kuusikul kultuuri- ja spordielu aktiivne korral- daja. Hinnatud pillimees.

Soovime juubilarile tugevat tervist ja jõudu ning õnne kalavetel.

P. Viil

TIIU ÕKVA – 60

Tiiu Õkva, neiuna Seliksaar, on sündinud 3. jaanuaril 1936. a. Võrumaal Linna- mäe vallas talupi- dajate perekonnas. Tiiu Õkva haridus- tee algas Sõmerpalu 7-klassilises Koolis, jätkus Võrus Fr. R. Kreutzwaldi nim. Keskkoolis. Aastail

1954...1959 õppis EPA veterinaariateaduskonnas, mille lõpetas veterinaararsti kvalifikatsiooniga. Pärast EPA lõpetamist töötas Tiiu Õkva Elva rajooni Kambja vetpunkti juhatajana kuni selle likvideerimiseni, seejärel vetarstina sama rajooni "Vambola" kolhoosis ning alates 1961. a. Elva Veterinaaravilgas vetarstina kuni selle likvideerimiseni. Esimest korda sidus Tiiu Õkva oma elu Eesti Loomakasvatuse Instituudiga 1963. a., mil ta töötas lühikest aega söötmise osakonnas laborandina. Sellele järgnes töötamine Tartu Liha-piima ja Toiduainete Kontrolljaama

juhataja-vetarstina, TRÜ arstiteaduskonna kirurgia kateedris vanemlaborandina ning Tartu raudtee veterinaar-sanitaariaoskonnas vetarstina. 1968. a. on juubilari elu olnud pidevalt seotud veiste veregruppide uurimisega. Alates 1968. a. töötas Tiiu Õkva ELVI veisekasvatuse osakonna verefaktorite uurimise laboris, algul vanemvetarstina, aastail 1974...1979 nooremteadurina, 1979...1980 vanemteadurina ning alates 1980. a. immunogeneetika laboratooriumi ning alates 1994. a. EPMÜ loomakasvatuse instituudi geneetika laboratooriumi juhatajana. Aastail 1970...1974 õppis Tiiu Õkva samas mittestatsionaarses aspirantuuris geneetika erialal, mille lõpetamise järel 1975. a. kaitses edukalt kandidaadiväitekirja teemal *Eesti punase karja geneetilise struktuuri ja leukosiresistentsuse uurimine erütrotsütaarse antigeenide päriliku polümorfismi alusel* ja talle omistati põllumajanduskandidaadi teaduslik kraad.

Juubilar on alates 1968. a. aktiivselt osalenud veiste veregruppide määramiseks vajalike testseerumite väljatöötamisel. Tiiu Õkva on oma uurimistöodes käsitletud eesti veisetõugude geneetilist struktuuri veregruppide põhjal, selles toimunud ajalisi muutusi, leukosiresistentsust, seoseid jõudlus- ja sigimisomadustega. Tema uurimistöö tulemusi on pikemat aega, alates 1974. a., praktikasse rakendatud veiste tõuaretustöö täpsustamiseks.

Tiiu Õkva on olnud aretusosakonna a/ü rühmaorganisaator. Aastail 1978...1993 oli ta veterinaaria teadus-metoodikakomisjoni sekretär.

Juubilar on täpne, kohusetruu ning järjekindel nii teadusliku uurimistöö kui organisatsiooniliste küsimuste lahendamisel.

Soovime juubilarile õnne ning edu kõikides ettevõtmistes.

H. Viinalass

MART PORILA – 60

Mart Porila on sündinud kahehobusetalu peres 5. veebruaril 1936 Põlva lähedal Tännasilma külas. Oma küla algkooli läks ta juba kuueaastaselt (1942. a. lõpupoole) igavust peletama, nagu ta ise sellest asjast arvas. Seitse klassi lõpetas 1949. a. Põlva koolis. Järgnes Tartu Elektromehaanika Tehnikum, mille lõpetas raudteelasena 1953. a. Vagunimajanduse alal töötas lühikest aega. Kunagise septembripleenumi

kutsel algas põllumajanduslik karjäär Tartu MTJ-s. Seal astus ta ka EPA kaugõppesse mehaniseerimist õppima. Statsionaaris alustas ta teisest kursusest ja 1959. a. pandi pihku kiitusega inseneridiplom. Õppimine on läinud libedalt,

sisseastumiseksameid tehnikumi ja EPA-sse pole tulnud teha.

Ametikohti on olnud palju: õppejõud tehnikumis ja EPA-s, insener sovhoosis, ELVI-s ja EMMI-s. Tehnikakandidaadi kraadi omandas 1967. a. Leningradi Põllumajanduse Instituudis pärast sealset aspirantuuri. Enam kui 12 paremat eluaastat kulus Viljandis EKSEKO ehitamisele, käivitamisele ja kohendamisele peainseneri ametis. 1983. aastal siirdus M. Porila Agrotööstuskoondisse teaduse- ja propagandatööd juhtima. Väga palju õpetas mitmesugustes teaduskogudes osalemine. Oma tööperioodi otsustas ta lõpetada "Maaehitusprojekti" peatehnoloogina, paraku lagunesid koos põllumajandusega ka projekteerimisinstituudid.

Juba tehnikumi ajal sai teenitud ajalehenupukestega limonaadiraha ja hiljem *Edasis* kommentaaridega oma kellukest helistatud. 1992. aastast peale ongi ta leiba teeninud kirjutamise ja teiste kirjutatud tööde toimetamisega. Algul vastloodud *Eesti Maas* ja praegu *Maalehes*.

Allakirjutanu sai tunda tema toimetamise meisterlikkust, kui tuli rahva sekka lasta kirjutis laudamatemaatikast.

Juubilar on juurdleva loomuga isiksus. Temaga tasub vestelda, see aeg ei lähe kaduma. Alati oskab ta arutada selle kandi pealt, mis kaasvestlejale on uudne ja huvitav. ühatihti murab ta pead looduskasutuse, sh. põllumajanduse filosoofiliste probleemide üle.

Jätkuvaks tegevuseks soovime juubilarile edu ja õnne.

Ü. Oll

LEMBIT MAJAS – 60

Lembit Majas, EPMÜ sigimisbioloogia osakonna vanemteadur, on sündinud 10. veebruaril 1936. aastal Valgamaal Hummulis vallas Lõu talus. Pool aastat hiljem ostis isa suurema talu Võrumaale Vastseliina valda Püttsepa külla. Isatalu on juubilaril siiani alles ja ta ei välista millalgi sinna päriselt minekut.

Vastseliina Keskkooli lõpetas juubilar 1956. aastal ning samal sügisel astus ta Eesti Põllumajanduse Akadeemia zootehnikateaduskonda, mille lõpetas 1961. aastal õpetatud zootehnikuna. Akadeemias õppimise kõrvalt lõpetas ta tolleaegse õhtumuusikakooli laulu erialal. Peale selle proovis juubilar sel ajal ära ka langevarjuhüpped.

Töömehetee algas 1961. aastal insenernormeerijana Otepää sovhoosis, sellele järgnes peazootehniku ametikoht Sõmerpalu sovhoosis ja zootehniku ametikoht Võrtsjärve kolhoosis. Seiklused põllumajanduses lõpetas suur huvi muusika, eriti ooperimuusika vastu, mis on püsinud noorukieast siiani, olgugi, et algkooli kolmandas klassis ei võetud juubilarit koori laulma põhjusel, et ei pea viisi! Tal õnnestus edukalt läbi teha konkurss Vanemuise teatrisse ja ta võeti 1. aprillil 1963. aastal tööle kooriartistina.

1. oktoobril 1965. aastal asus juubilar Tartu Kunstliku Seemenduse Jaama zootehniku ametikohale, jäädes samal ajal aga tööle ka teatrisse, kus töötas kokku 10 aastat. See on omaette ajajärk juubilaril elus: kümne aasta jooksul osales ta 36 teatritüki 813 etenduses ja tõusis kõrgema kategooria ooperisolistiks.

Järgnes statsionaarne aspirantuur ELVI-s põllumajandusloomade aretuse alal, mille lõpetamise järel 1972. aastal kaitses dissertatsiooni teemal: *Pullide spermaproduktioon ja suguline aktiivsus*, mille alusel omistati juubilarile kandidaadi teaduslik kraad. Dissertatsioonis uuriti esmakordselt Eestis sperma kvantiteedi ja kvaliteedi näitajate sõltuvust pullide tõust, vanusest ja pulliliinist. Samuti uuriti spermaomaduste püsivust ja päritavust ning pullide sugulise aktiivsuse sõltuvust tõust, vanusest ning pulliliinist ja selle päritavust. Selgitati seoseid pullide sugulise aktiivsuse ja spermanäitajate vahel. Uurimise all oli 234 pulli ja 62 034 ejakulaati.

1982. aastal omistas Kõrgem Atestatsioonikomisjon talle vanemteaduri kutse.

Alates 1. juunist 1973. aastast kuni tänaseni töötab juubilar ELVI, nüüd EPMÜ sigimisbioloogia osakonnas vanemteaduri ametikohal. Ta on oma teaduritöö jooksul uurinud mitmeid veiste sigimisprobleeme: pullide spermaproduktiooni ja kvaliteedi muutlikkust ja päritavust, lehmade ja mullikate inna sünkroniseerimist gestageenide ja prostaglandiinidega, veiste sigimisvõime päritavust, lehmade seemenduse ja pidamise küsimusi erineva pidamistehnoloogiaga farmides, lehmade inna avastamise probleemi ning vasikate saamist mõjutavaid tegureid. 1982. aastal alustati sigimisbioloogia osakonnas embrüosiirdamise uurimist ning ka juubilar võtab sellest tänaseni osa. Ta on avaldanud 33 kirjutist teadustööde kogumikes, raamatutes ja ajakirjades.

Juubilaril on aidanud vormis hoida sport, mida ta on teinud vahel isegi üle keskmise taseme. Kõige suuremaks huvialaks on tal aga ikkagi olnud hea muusika viljelemine, eriti laulmine. Tema häält võib praegugi hea tuju korral kuulda. Asjatundjad ütlevad, et sellist võimsa häälega bass-baritoni annab leida!

Soovime alati heatahtlikule ja huumorimeelsele kolleegile juubeli puhul palju õnne, tugevat tervist, jätkuvat energiat ja edu kõigis ettevõtmistes.

I. Mürsepp, U. Jaakma

ARNOLD ORASSON – 50

Juubilar on sündinud 5. jaanuaril 1946. a. Võrumaal Leevi (endine Timo) vallas põllupidajate peres. Arnold Orasson alustas oma õpinguid 1953. a. Tsolgo Algkoolis, mille lõpetamise järel 1957. a. siirdus Vana-Koiola 7-

klassilisse Kooli. Aastail 1960...1965 jätkus haridustee Väimela Zooveterinaartehnikumis. Peale lõpetamist töötas noor vetvelsker Tartu rajooni Konguta vetjaoskonnas. Aastail

1965...1970 õppis Arnold Orasson EPA veterinaariateaduskonnas veterinaaria erialal. Peale EPA lõpetamist töötas Arnold Orasson Võru rajooni Lasva vetjaoskonna juhatajana, selle likvideerimise järel Mõniste sovhoosi vanemvetarstina.

Alates 1974. a. töötab Arnold Orasson ELVI-s, esmalt vanemvetarstina, 1980. a. nooremteadurina ja 1984. a. vanemteadurina. Aastail 1975...1978 õppis Arnold Orasson mittetatsionaarses aspirantuuris. 1981. a. kaitses ta edukalt väitekirja teemal *Eesti veisetõugude vereseerumvalkude pärilikud tüübid ja nende kasutamine tõuaretustöös* ning talle omistati põllumajanduskandidaadi teaduslik kraad põllumajandusloomade aretuse ja seleksiooni erialal.

Arnold Orassoni teaduslik töö on olnud seotud veiste vereseerumi proteiinide ja ensüümide uurimisega. Tema töö tulemused leiavad praktilist rakendust veiste põlvnemisandmete täpsustamisel.

Juubilar on stañ eerinud Moskva Veterinaaria Akadeemias ning K. A. Timirjazevi nim. Põllumajanduse Akadeemias.

Aastaid on juubilaril köitnud genealoogia – üksikisikute, pere- ja sugukondade põlvnemislool ning sugulussuhete uurimine. Tuntud on ka juubilaril keelteoskus – võro, vene, saksa, inglise, norra, rootsi ja taani keeled ei ole talle suhtlemisel probleemiks.

Arnold Orasson on väga püüdlik, suhtub oma töösse väga tõsiselt ning täpselt, on abivalmis ning tähelepanelik. Tema tööloik on väga spetsiifiline ning suuri kogemusi nõudev.

Kolleegide nimel õnne ja edu edaspidiseks.

H. Viinalass

LIIS MURDAM – 50

Juubilar on sündinud 24. jaanuaril 1946 Rapla rajoonis Märjamaa asulas. Samal aastal asus kogu perekond elama Valga rajooni Sangaste k/n Tagula külla. Tagula 7-kl. Kooli ja Valga I Keskkooli lõpetamise järel asus õppima Tartu Riikliku Ülikooli bioloogia-geograafia teaduskonna bioloogiaosakonda, mille lõpetas 1970. aastal mikrobioloogia erialal. Sama aasta sügisel asus ta tööle TA Eksperimentaalbioloogia Instituudi mikrobioloogia sektorisse, kust ta saadeti aasta

sele stañ eerimisele Moskva NSV Liidu TA Mikrobioloogia Instituuti. Järgnes aspirantuur TA Eksperimentaalbioloogia Instituudis (1972...1975) prof. P. Rahno ja biol. kand. T. Štšerbakova (Minsk) teaduslikul juhendamisel.

Väitekirja *Mulla mikrobioloogiliste protsesside ja fermentatiivse aktiivsuse dünaamika seoses lämmastiku transformatsiooniga* eduka kaitsmise tulemusena 1982. aastal Minskis omistati talle biloogiakandidaadi teaduslik kraad. 1984. a. valiti ta vanemteaduri ametikohale.

Tänu sügavatele teoreetilistele teadmistele ja praktilistele töökogemustele mullamikrobioloogia ja mullaensümoloogia alal on ta küllaldase iseisivsuse ja kompetentsusega püstitanud ja lahendanud mitmesuguseid uurimisülesandeid märgitud valdkondades. Uuritud on mulla mikrofloora looduslikku tegevusrütmikat ja väetistes sisalduvate taimetoitainete transformatsiooniprotsesse. Tehti kindlaks, et mulda kogunenud orgaanilise aine mineraliseerumise ja taimetoitainete vabanemise kulminatsioon on ajastatud taimede kasvu algusega kevadel. Väetistes sisalduvad taimetoitained kulutatakse kas põllukultuuride saagi kujundamiseks, immobiliseeritakse mullas väljaspool mikroobset ja taimejuurte biomassi või lenduvad algsel kujul, viiakse mulla mikrofloora poolt leostuvasse ja/või lenduvasse vormi. Mineeraalsete lämmastikväetiste tugeval põllumajanduslikul efektiivsusel ja keskkonnaohtlikkusel on ühine põhjus – nitraatide tekke stimuleerimine ja mulla mikrofloora nitraatide taandamise võime inhibeerimine.

Liis Murdam on publitseerinud ligi 50 teaduslikku ja kümmekond populariteaduslikku artiklit. Rea sisukaid artikleid on ta avaldanud ka *Agraarteaduses*. Ta on pälvinud APSi preemia.

Soovime heale ja avarate teadmistega kolleegile õnne ning edasist edu teadustöös.

O. Rõõs

MADIS AIDNIK – 50

16. veebruaril tähistab oma esimest juubelit EPMÜ veterinaariateaduskonna dekaan dotsent Madis Aidnik. Juubilar sündis 16. veebruaril 1946 Kaareperes, kus isa töötas agronoomina. Keskkooli omandas Alatskivi Keskkoolis, mille

lõpetas 1964. aastal. Samal aastal asus ta õppima veterinaariateaduskonda, mille lõpetamise järel (1969) töötas lühikest aega veterinaararstina lihapuimitehnoloogia ja mikrobioloogia kateedris. Alates 1. jaanuarist 1970 töötas juubilar Balti Tsonaalse Teaduslik-tootmisalase Lindude Haiguste Laboratooriumis vanemteadurina. Siin valmis tal kandidaadiväitekiri teemal *Tibude resistentsuse uurimine salmonelloosi (pulloroosi) suhtes*, mille kaitsmise järel EPA Teaduslikus Nõukogus 21. detsembril 1973 omistati talle VAK-i poolt 12. mail 1974 veterinaariakandidaadi teaduslik kraad. Alates 1. septembrist 1975 töötas M. Aidnik kirurgia ja sünnitusabi kateedris – algul assistendina, seejärel (29. detsembrist 1977) vanemõpetajana ja dotsendina (29. oktoobrist 1979). Dotsendi kutse omistati M. Aidnikule 5. oktoobril 1983. Ajavahemikul 1. septembrist 1980 kuni 1. septembrini 1992 oli M. Aidnik kirurgia ja sünnitusabi kateedri juhataja, 1. septembrist 1992 kuni 31. augustini 1994 aga kirurgia ja sünnitusabi õppetooli juhataja-professor. Alates 1. septembrist 1994 töötab juubilar veterinaariateaduskonna dekaani vastutusrikkal ametikohal.

Juubilari teaduslike tööde loetelu sisaldab 45 nimetust ning need käsitlevad tibude salmonelloosi, põllumajandusloomade seemenduse, udara- ja emakapõletike ravi ning reproduktsioonitsükli neurohumoraalse regulatsiooni probleeme.

Üliõpilaste poolt on dotsent M. Aidnik kõrgelt hinnatud kui erudeeritud pedagoog. Tema loengud ja praktikumid põllumajandusloomade seemendusest, sünnitusabist ja günekoloogiast on huvitavad ja elulähedased.

Kolleegina on juubilar printsipiaalne, alati abivalmis ja sõbralik.

Soovime juubilarile tugevat tervist, jõudu ja kordaminekuid tema raskel tööpostil!

M. Jalakas

ÜLLE LAUK – 50

13. märtsil 1946 sündis Tartu linnas õpetajast ema ja rätsepaks õppinud isa peres pisitüdruk, kelle nimeks sai Ülle.

Suure osa oma lapsepõlvest veetis väike linnatüdruk maal vanaema juures Liiva talus Kilgis ja sealt pärineb

tema huvi maaelu ning eelkõige taimekasvatuse vastu.

Ka Tartu 3. Keskkoolis õppides oli tema lisaerialaks aiandus ning seetõttu oli üsna seaduspärane, et pärast keskkooli lõpetamist 1964. aastal asus õppima Eesti Põllumajanduse Akadeemia agronoomiateaduskonda. Juba teise kursuse tudengina asus ta tööle tollases mullateaduse ja agrokeemia kateedris, uurides odra väetamist, millest valmis ka diplomitöö.

Abielludes 1967. aastal oma kursusekaaslasega sai senisest perekonnanimest Sudist Lauk.

Juubilari ning tema abikaasa tööalane tegevus on olnud seotud Eesti Põllumajanduse Akadeemiaga, hilisema põllumajandusülikooliga. Koos lõpetati kõrgkool 1969. aastal, koos astuti aspirantuuri (1970...1973), koos kaitsiti 1978. aastal Riias Läti Maaviljeluse ja Põllumajanduse Ökonoomika Teadusliku Uurimise Instituudis kandidaaditööd. Ülle Laugi kandidaaditöö teemaks oli *Mõnede N ja K vormide sisaldusest mullas sõltuvalt väetamisest*.

Pärast aspirantuuri alustas Ülle Lauk agronoomiateaduskonnas tööd vanemteadurina, oli seejärel katsepõldude juhataja, alates 1983. aastast kuni tänini töötab ta taimekaitse õppejõuna, 1988. aastast dotsendina. Taimekaitse õppejõuna huvitub ta eelkõige keskkonnasäästlikest taimekaitsemeetmetest, ta on teinud ulatuslikku uurimistööd feromoonpüüniste kasutamise

